

Sygn. akt I A Ca 687/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lipca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Adam Jewgraf
Sędziowie:	SSA Iwona Biedroń (spr.) SSA Małgorzata Lamparska
Protokolant:	Katarzyna Stalewska

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2012 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **Zarządcy Przymusowego(...) Spółki jawnej z siedzibą we W.**

przeciwko **(...) Spółce z o.o. Spółce komandytowej w upadłości układowej z siedzibą we W.**

przy udziale **nadzorczy sądowego**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 28 grudnia 2011 r. sygn. akt X GC 215/11

1. oddala apelację;

2. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy we Wrocławiu w sprawie z powództwa Zarządcy Przymusowego (...) sp.j. we W. przeciwko (...) Sp. z o.o. Sp. kom. w upadłości układowej we W. utrzymał nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu X Wydział Gospodarczy z dnia 24.01.2011 r. (XGNc 768/10) w mocy w całości, prostując oznaczenie strony powodowej poprzez jej określenie jako Zarządcy Przymusowego (...) Sp. j. we W. (k. 253).

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zostało wydane przy następujących ustaleniach faktycznych:

Postanowieniem z dnia 12 listopada 2009 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu ustanowił zarząd przymusowy nad przedsiębiorstwem spółki (...) sp.j. we W. wyznaczając na zarządcę przymusowego A. Ł..

(...) sp.j. we W. zawarła z poprzednikiem prawnym strony powodowej spółką (...) Sp.z o.o. kilka umów najmu nieruchomości. W umowach ustalono czynsz najmu oraz zasady waloryzacji czynszu.

Strona powodowa dokonywała waloryzacji czynszu oraz wystawiała stronie pozwanej faktury i wezwała stronę pozwaną do zapłaty 137 047,44 zł zaległości.

Strona pozwana wniosła o rozłożenie zaległości na raty, przesłała stronie powodowej potwierdzenie salda oraz potwierdzenie wpłaty pierwszej raty zaległości.

Następnie strona pozwana zawarła ze współnikami (...) sp.j. – S. M. i R. N. umowy cesji wierzytelności służących tym współnikom do spółki (...) z tytułu zaliczki na wypłaty z zysku za 2008 r. Strona pozwana zawiadomiła (...) sp.j. o cesji i o dokonaniu kompensaty zobowiązań z tytułu umowy najmu z wierzytelnościami z umów cesji.

Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy ocenił, że powództwo o zapłatę zasługiwało na uwzględnienie w całości oceniając żądanie przy zastosowaniu art. 659 § 1 k.c. Sąd Okręgowy uznał za bezsporne zawarcie umów najmu oraz okoliczność, że strona pozwana nie wywiązała się z tych umów. Sąd I instancji za prawidłowy uznał sposób obliczenia waloryzacji czynszu najmu zastosowany przez stronę powodową i przyjął też, że z treści pisma strony pozwanej z dnia 18 czerwca 2009 r. wynika, że uznała zadłużenie z tytułu umów najmu.

Odnosząc się do zarzutu potrącenia Sąd Okręgowy podał, że zarzutu ten podlega rygorom z art. 479¹⁴ § 2,4 k.c. i z art. 493 § 3 k.p.c. oraz, że po stronie pozwanej nie istniała wierzytelność, którą można było skutecznie potrącić z wierzytelnością strony powodowej. (k.260-269)

Apelację złożyła strona pozwana, która zaskarżyła wyrok w całości i zarzuciła:

1. naruszenie przepisu prawa materialnego, a to art. 752⁵ k.p.c. przez jego niezastosowanie, mimo prawidłowego ustalenia, że dla strony powodowej został wyznaczony zarządca przymusowy i zarządca ten powinien za stronę powodową działać.
2. naruszenie przepisu postępowania, a to art. 70 § 1 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie polegające na wezwaniu przez Sąd Okręgowy pełnomocnika strony powodowej oznaczonej w pozwie jako (...) sp.j. we W. do wyjaśnienia, czy Zarządca Przymusowy jest stroną powodową, czy jest nią spółka, w której imieniu działa, które to uchybienie miało istotny wpływ na zapadłe w sprawie rozstrzygnięcie.

W oparciu o powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o uchylenie wyroku oraz wydanego w sprawie nakazu zapłaty i odrzucenie pozwu. Ponadto skarżąca wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja była niezasadniona.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i przyjął je za własne. Ustalenia te nie zostały w apelacji w żaden sposób zakwestionowane przez stronę pozwaną, podobnie jak przyjęta przez Sąd Okręgowy ocena prawna roszczenia o zapłatę z tytułu zaległości czynszowych. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do przyjęcia odmiennego stanowiska w tym zakresie.

Na etapie postępowania apelacyjnego strona pozwana podniosła jedynie zarzuty, których uwzględnienie winno – w ocenie strony pozwanej – skutkować odrzuceniem pozwu. Zgodnie ze stanowiskiem strony pozwanej powództwo zostało wytoczone przez spółkę, w sytuacji gdy tylko zarządcą przymusowy spółki mógł być stroną powodową, a

w wyniku nieuprawnionych działań podjętych w trakcie postępowania doszło do błędnego określenia w wyroku po stronie powodowej zarządcy przymusowego w miejsce spółki.

Przede wszystkim należało uznać, że w sprawie nie miał zastosowania art. 752⁵ k.p.c. który stanowi, że czynności prawne obowiązanego dotyczące majątku objętego zarządem przymusowym podjęte po ustanowieniu zarządu są nieważne.

W niniejszej sprawie czynności związane z wszczęciem i prowadzeniem sprawy nie zostały podjęte przez spółkę, lecz przez zarządcę przymusowego, który m.in. udzielił pełnomocnictwa procesowego (k.10) i już przy wnoszeniu pozwu wykazał swoje umocowanie do działania na podstawie postanowienia wydanego w przedmiocie ustanowienia zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem spółki i wyznaczenia osoby zarządcy przymusowego.

Nie zachodziły uzasadnione podstawy do wniosku, że obowiązana spółka podjęła jakiegokolwiek działania w związku z wszczęciem i prowadzeniem procesu, które – zgodnie ze stanowiskiem skarżącego na podstawie art. 752⁵ k.p.c. – mogłyby być uznane za nieważne. W trakcie postępowania nie doszło wobec tego także do próby konwalidowania przez zarządcę przymusowego jakichkolwiek czynności podjętych przez spółkę. Dodatkowo wskazać należy, że art. 752⁵ kpc dotyczy czynności materialnoprawnych, a zatem w odwołaniu się do tego przepisu nie można upatrywać podstaw do przyjęcia „nieważności” czynności procesowej polegającej na wniesieniu pozwu.

Pomimo braku wskazania w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji podstawy prawnej nie budzi wątpliwości, że w sprawie Sąd ten dokonał w zaskarżonym wyroku sprostowania określenia strony powodowie użytego w nakazie zapłaty, na podstawie art. 350 k.p.c. Wskazuje na to przede wszystkim użycie w sentencji wyroku sformułowania „prostuje oznaczenie strony powodowej poprzez jego określenie jako (...)”.

Wątpliwości co do zastosowania art. 350 kpc nie nasuwa również przebieg postępowania przed Sądem I instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie zachodziła potrzeba uzupełnienia braków w zakresie zdolności sądowej lub procesowej strony powodowej w trybie art. 70 § 1 k.p.c. Również w ocenie samego skarżącego nie zaszyły w sprawie podstawy do uzupełniania tych braków (tak na stronie 4 apelacji, k. 276)

Spółka, w której funkcjonuje zarządca przymusowy ustanowiony w trybie art. 752⁴ § 1 k.p.c nie traci zdolności sądowej ani zdolności procesowej. Wraz z ustanowieniem zarządcy przymusowego spółka nie traci bytu i nie traci majątku.

Odnosząc się do zarzutu braku zdolności procesowej spółki, w której ustanowiono zarządcę przymusowego, to pomocniczo należy odwołać się do w tym względzie do statusu upadłego lub właściciela nieruchomości, która została oddana w zarząd w postępowaniu egzekucyjnym (art. 931-941 k.p.c.). Upadły wraz z ogłoszeniem upadłości traci prawo zarządu majątkiem (ale nie traci prawa własności lub innych praw do tego majątku), który wchodzi do masy upadłości. Co zaś się tyczy majątku, który nie wszedł do masy upadłości upadły może osobiście podejmować czynności procesowe w tym zakresie. Tak też przedstawia się sytuacja właściciela nieruchomości oddanej w zarząd w postępowaniu egzekucyjnym, właściciel nieruchomości traci jedynie prawo zarządu nieruchomością objętą egzekucją (por. wyrok SN z dnia 13 kwietnia 1966 r., II CR 24/66, LEX nr 5970). Analogicznie w rozstrzyganej sprawie, wraz z ustanowieniem zarządcy przymusowego w trybie art. 752⁴ § 1 k.p.c. spółka utraciła prawo zarządu majątkiem (ale nie prawa do tego majątku), tym samymco do majątku niepodlegającego zarządowi przymusowemu spółka nadal podejmuje sama działania.

Ogłoszenie upadłości lub objęcie zarządem nieruchomości w ramach postępowania egzekucyjnego nie pozbawia upadłego lub właściciela nieruchomości zdolności procesowej. Syndyk, zarządca w postępowaniu upadłościowym, czy też zarządca nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym nie są przedstawicielami ustawowymi (zastępcami bezpośrednimi). Podstawienie syndyka (zarządcy ustanowionego w postępowaniu upadłościowym, zarządcy nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym) w miejsce upadłego (właściciela nieruchomości) nie następuje więc w związku z utratą przez upadłego (właściciela nieruchomości) zdolności procesowej (por. Prawo upadłościowe i

naprawcze-Komentarz Zakamycza 2003, aut. Andrzej Jakubecki i Franciszek Zedler, s.394-5). Syndyk, zarządca w sprawach dotyczących masy upadłości lub zarządca nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym działają więc jako zastępcy pośredni (porównaj F. Zedler, Komentarz do art. 160 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, program LEX).

Analogiczny status posiada zarządca przymusowy ustanowiony w drodze zabezpieczenia w trybie art. 752⁴§ 1k.p.c.

Taki wniosek należy wyprowadzić porównując art. 139, 144 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze oraz art. 752⁴ § 1 k.p.c. w zw. z art. 935 § 1 zdanie ostatnie k.p.c. Czynności syndyka i zarządcy dotyczące masy upadłości są dokonywane na rachunek upadłego, lecz we własnym imieniu tych podmiotów. Zgodnie zaś z art. 752⁴§ 1k.p.c. zarząd przymusowy ustanowiony nad przedsiębiorstwem wykonuje się według przepisów o zarządzie w toku egzekucji z nieruchomości, a więc zgodnie z art. 931-941 k.p.c. Stosowanie zatem do art. 935 § 1 zdanie ostatnie k.p.c. w sprawach wynikających z zarządu zarządca może pozywać i być pozywany.

Zarządca przymusowy spółki jest więc stroną w postępowaniach dotyczących majątku spółki podlegającego zarządowi. Legitymacja zarządcy jest tzw. legitymacją formalną lub podstawieniem (substytucją) procesową. Zarządca przymusowy spółki jest zatem stroną w znaczeniu formalnym (procesowym). Oznacza to, że działa w procesie we własnym imieniu, natomiast stroną w znaczeniu materialnym pozostaje nadal spółka, która jest podmiotem spornego stosunku prawnego (por. H.Ciepła, Komentarz do art. 935 k.p.c., program LEX stan prawny na dzień 1 lipca 2011 r., wyrok SA w Szczecinie z dnia 2 kwietnia 2009 r. I ACa 53/09, OSA 2010/3/36-46, wyrok WSA w Gliwicach z dnia 23 kwietnia 2009 r., III SA/Gl 1171/08, LEX nr 497528, wyrok NSA w Warszawie z dnia 10 czerwca 2010 r., I GSK 975/09, LEX nr 594796)

Ze względów podniesionych powyżej uzasadniony jest wniosek, że spółka nie utraciła ani zdolności sądowej ani zdolności procesowej. Jedyne legitymację do wszczęcia procesu w związku z ustanowieniem w spółce zarządu przymusowego uzyskał zarządca przymusowy.

Nawet gdyby proces został wszczęty przez samą spółkę nie zachodziłyby przesłanki do odrzucenia pozwu. W takiej sytuacji powództwo należałoby oddalić wobec brak legitymacji czynnej spółki (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 2 kwietnia 2009 r. I ACa 53/09, porównaj też wyrok WSA w Gliwicach z dnia 23 kwietnia 2009 r. III SA/Gl 1171/08 LEX nr 497528, tak też WSA w Gliwicach w wyroku z dnia 14 stycznia 2009 r., III SA/1016/08, NSA w wyrokach: z dnia 11 października 2005 r., FSK 2449/04, Palestra 2007/3-4/291, z dnia 19 lutego 2008 r., I FSK 1736/07).

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że pozew został wniesiony przez zarządcę przymusowego, który udzielił stosownego pełnomocnictwa procesowego. Pozostaje do rozważenia czy w sytuacji, gdy zarządca przymusowy określił powoda jako spółkę (...) spółka jawna we W. dopuszczalne było sprostowanie oznaczenia strony w oparciu o art. 350 kpc.

Zmiana oznaczenia strony na podstawie art. 350 k.p.c. jest możliwa, gdy w treści orzeczenia sąd oznaczył stronę niezgodnie z zebrany w sprawie materiałem, gdy błędne określenie strony w orzeczeniu jest wynikiem niestaranności Sądu (por. postanowienie SN z dnia 15 maja 2009 r., II CSK 681/08, LEX nr 519307, wyrok SN z dnia 18.06.1998 r., II CKN 817/97, Biul.SN 1998/11/14, postanowienie SN z dnia 15 maja 2009 r., II CSK 681/08, LEX nr 519307, wyrok SN z dnia 18.06.1998 r., II CKN 817/97, Biul.SN 1998/11/14 OSNC 1999/1/1.). Przy czym za przekroczenie tzw. podmiotowej dopuszczalności sprostowania uważa się sytuację, gdy skutek sprostowania orzeczenia stroną okaże się osoba niebiorąca dotychczas udziału w sprawie (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 2011 r., II CZ 161/10, LEX nr 1101654). Taka sytuacja nie miała miejsca.

Z analizy akt sprawy wynika jednoznacznie, co już zostało wyżej wskazane, że stroną od początku był zarządca przymusowy spółki a nie sama spółka. Przede wszystkim to zarządca przymusowy udzielił pełnomocnictwa w sprawie (k.10) i wykazał swoje upoważnienie do działania przedkładając postanowienie z dnia 12 listopada 2009 r. o ustanowieniu zarządu przymusowego i wyznaczeniu zarządcy przymusowego (k.13). Również z określenia strony

powodowej w pozwie wynika, że pozew został wniesiony przez działającego w imieniu spółki zarządcę przymusowego (k.2). Także w wyniku wezwania z dnia 27 czerwca 2011 r. (k. 217), strona powodowa jednoznacznie określiła stronę powodową jako zarządcę przymusowego spółki (...) spółka jawna we W..

W tej sytuacji oznaczenie strony powodowej w nakazie zapłaty nastąpiło niezgodnie z zebraniem materiałem dowodowym, w wyniku nieprecyzyjnego oznaczenia strony powodowej. Oznaczenie strony powodowej podlegało więc sprostowaniu w sposób, w jaki dokonał tego Sąd Okręgowy (por. postanowienie SN z dnia 24 czerwca 1999 r., II CKN 358/99, OSNC 1999/12/21).

Z tych względów w punkcie I wyroku Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. uznając, że podniesione zarzuty są bezzasadne, a w sprawie nie zachodziły podstawy do odrzucenia pozwu.

W punkcie II wyroku orzeczono o kosztach postępowania apelacyjnego i na podstawie art. 98 k.p.c., zwrot kosztów w kwocie 2 700 zł zasądzono na rzecz strony powodowej, która wygrała to postępowanie. Na zasądzoną kwotę złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika obliczone w kwocie minimalnej na podstawie §12 ust.1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349, z póź. zm.).